

Babes Bolyai Tudományegyetem
Történelem Filozófia Kar
Történelem szak

Egyetemes XX. századi történelem

Szemináriumi témák és olvasmányok

Szeminárium-vezető tanár: dr. Hunyadi Attila adjunktus, hunatti@yahoo.com,
hunatti@gmail.com

I. szeminárium Századfordulótól a világháborúig

A szövetségi rendszerek létrejötte, nemzetközi konfliktusok (1879-1914)
A korszak nagy eszmeáramlatai: liberalizmus, konzervativizmus, nacionalizmus, szocializmus, keresztényszocializmus, anarchizmus, stb.
A nemzetközi munkásmozgalom irányzatai és szervezetei

Fejtő Ferenc: *Rekviem egy hajdanvolt birodalomért. Ausztria-Magyarország szétrombolása.* Bp., Atlantisz, 1990.
Horváth Zoltán: *Magyar századforduló.* Bp., 1974.
Jelavich, Barbara: *A Balkán története.* Budapest, 1996.
Jeszenszky Géza: *Az elveszett presztízs. Magyarország megítélésének megváltozása Nagy Britanniában (1894-1918).* Magyar Szemle Könyvek, 1994.
Johnson, Paul: *A modern kor. A 20. század igazi arca.* XX.századi Intézet, Budapest, Mecénás, 2000. 7-54.
Romsics Ignác: *Nemzet, nemzetiség, állam Kelet-, Közép- és Délkelet-Európában.* -Budapest, 1998. Napvilág
Schorske, Carl: *Bécsi századvég.* Helikon könyvek, Bp., 2004.
Szarka László: *Szlovák nemzeti fejlődés –magyar nemzetiségi politika, 1867-1918.* Kalligram, Pozsony, 1995.

II. szeminárium Az I. világháború és a békekonferencia

Az első világháború (háborús célok, erőviszonyok, a háború szakaszai)
Taylor, Alan. J. P.: *Az első világháború képes krónikája.* - Budapest, 1988. Akadémiai
Roberts, Martin: *Európa története, I. köt. 1789-1914, II. köt. 1900-1973.* - Budapest, 1992. Akadémiai
Galántai József: *Az első világháború.* - Budapest, 2000. Korona
Ifj., Bertényi Iván: *Tisza István és az I. Világháború.* In: Romsics Ignác (szerk.): *Mítoszok, legendák, tévhitek a 20.századi magyar történelemről.* Osiris, Bp., 2005. 28-86.
20. századi egyetemes történet. Szerk. Németh István. I-II. k. Bp. : Osiris, 2005.

III.szeminárium A versailles-washingtoni békerendszer, a Nemzetek Szövetségének megalakulása

Ablonczy Balázs: *Teleki Pál.* Osiris, Budapest, 2005. (Jakabffy Alapítvány)

Ormos Mária: *Padovától Trianonig 1918-1920*. Kossuth, 1983. (Jakabffy Alapítvány)
Romsics Ignác: *A trianoni békeszerződés*. Osiris, Bp., 2001. (Jakabffy Alapítvány)
Romsics Ignác: *Magyarország története a XX. században*. Bp., 1999.
Zeidler Miklós (szerk.): *Trianon*. Osiris, Bp., 2001. (Jakabffy Alapítvány)

IV. szeminárium. **Az 1917. évi orosz forradalmak. A szovjet rendszer kialakulása.**
A Szovjetunió fejlődése a két világháború között, a sztálini rendszer
Furet, Francois: *Egy illúzió múltja. Esszé a 20. század kommunista ideológiájáról*.
Európa, Bp., 2000.
Heller, Mihail – Nyekrics, Alexander: *A Szovjetunió története*. Budapest, 1996.
Hobsbawm, Eric J.: *A szélsőségek kora : a "rövid" 20. század története*. - Budapest,
1998. Pannonica
Johnson, Paul: *A modern kor. A 20. század igazi arca*. XX.századi Intézet, Budapest,
Mecénás, 2000. 61-114. 299-346.
Kataev: *A Kör Négyesítésé*. Bulgakov: *Mester és Margarita*.
Krausz Tamás: *Oroszországi alternatívák, 1914-1928*. Bp., 1995.
Pipes, Richard: *Az orosz forradalom története*. Európa, Bp., 1997.
Szőke Katalin (szerk.): *Apokalipszis – 1917. írások az orosz forradalomról*. Bp., 1997.

A két világháború közötti politikai-gazdasági rendszerek.

V. Szeminárium **Az I. Világháború utáni világ. A Nemzetek Szövetsége.**

A nagyhatalmak fejlődésének főbb vonásai a két világháború közötti időszakban
A Népszövetség. Kelet-Európa A Kis-Antant.
Berend T. Iván: *Válságos évtizedek. Közép- és Kelet-Európa a két világháború között*.
Budapest, 1983.
Diederiks –Lindblad: *Nyugat-Európai gazdaság- és társadalomtörténet*. Osiris, Budapest,
1995. 221-252.
Diószegi István: *Két világháború árnyékában*. Bp., 1974.
Galántai József: *Trianon és a kisebbségvédelem. A kisebbségvédelem nemzetközi
jogrendjének kialakítása 1919-1920-ban*. Bp., 1989.
Johnson, Paul: *A modern kor. A 20. század igazi arca*. XX.századi Intézet, Budapest,
Mecénás, 2000. 121-195,
Keynes, John Maynard: *A békeszerződés gazdasági következményei*. Európa, Bp. 2000.
Pierre Gerbert (coord.), *Société des Nations et Organisation des Nations Unies*, Paris,
Edition Richelieu, 1973, p. 5-30. (BIG 10209)
Zorgbibe, Ch.: *Histoire des relations internationales*, Paris, 1994, vol. II (*De la paix de
Versailles à la Grande Alliance contre Hitler 1918-1945*), p. 4-94. (BIG 11554)

VII. A világgazdasági válság és kezelése. Az Európán kívüli világ. Az Egyesült Államok.

A világgazdaság a '20-as években és az 1929-1933-as gazdasági világválság .
A gyarmati világ főbb vonásai a két világháború közötti időszakban.
Az Egyesült Államok bel- és külpolitikája a két világháború közötti időszakban; a New Deal
Berend T. Iván: *Válságos évtizedek. Közép- és Kelet-Európa a két világháború között*.
Budapest, 1983.

Blunden – Elvin: *A kínai világ atlasza*. Bp., 1995.
Colcutt –Jansen – Kumakura: *A japán világ atlasza*. Bp., 1997.
John Lukacs: *Az Amerikai Egyesült Államok 20. századi története*. Európa, Bp. 2002.
Johnson, Paul: *A modern kor. A 20. század igazi arca*. XX.századi Intézet, Budapest, Mecénás, 2000. 231-258. 263-293

VII.szeminárium. **Autoriter politikai rendszerek (fasizmus, náciizmus, diktatórikus rendszerek)**

A fasizmus rendszere és az európai diktatúrátípusok a két világháború között
Kelet-Közép-Európa a két világháború között (kisebbségi kérdés is)

Golo Mann: *Németország története 1919-1945*. Bp., 1997.
Johnson, Paul: *A modern kor. A 20. század igazi arca*. XX.századi Intézet, Budapest, Mecénás, 2000. 353-382.
Ormos Mária - Incze Miklós: *Európai fasizmusok 1919-1939*. - Budapest, 1976. Kossuth
Ormos Mária: *Mussolini. Politikai életrajz*. Bp., 1987.
Roger, Hans - Weber, Eugene: *The European Right*. Univ. California, Berkeley, Los Angeles, 1966.

VIII.szeminárium. **A második világháború**

A második világháború (háborús célok, erőviszonyok, a háború szakaszai)
Churchill, Winston: *A második világháború, I-II*. - Budapest, 1989. Európa
Johnson, Paul: *A modern kor. A 20. század igazi arca*. XX.századi Intézet, Budapest, Mecénás, 2000. 389-420.425-450.
Lukacs, John: *Az európai világháború 1939-1941*. - Budapest, 1998.* Európa
Ránki György: *A második világháború története*. - Budapest, 1976. Gondolat
20. századi egyetemes történet. Szerk. Németh István. I-II. k. Bp. : Osiris, 2005.

VIII-IX.szeminárium **A második világháborút lezáró párizsi békekonferencia és békeszerződések**

A szövetségesek háború utáni viszonyrendszere.
Nürnbergi per.
Politikai-társadalmi átalakulás 1945-1947 között Közép és Kelet-Európában.

Fischer Ferenc: *A megosztott világ történeti-politikai atlasza 1941-1991*. – Bp. 2001.
Johnson, Paul: *A modern kor. A 20. század igazi arca*. XX.századi Intézet, Budapest, Mecénás, 2000. 493-526.

IX. szeminárium **A Hidegháború. Hidegháborús válságok.**

A hidegháború kezdete, 1945-1947. A hidegháború (1948-1962) időszakának viszonyrendszere

Fischer Ferenc: *A megosztott világ történeti-politikai atlasza 1941-1991*. – Bp. 2001.
Kissinger, Henry: *Diplomácia*. Bp., 1996.

X-XI. szeminárium **A bipoláris (kétpólusú) világ**

A szocialista-kommunista tömb országai

Fischer Ferenc: *A megosztott világ történeti-politikai atlasza 1941-1991.* – Bp. 2001.

Kissinger, Henry: *Diplomácia.* Bp., 1996.

XI. **A nyugati „kapitalista” világ és a harmadik fejlődő világ a kőolajválságig (1973-ig).**

Cook, Chris - Stevenson, John: *Világtörténeti kézikönyv 1914-1993.* - Budapest, 1995.

Fischer Ferenc: *A megosztott világ történeti-politikai atlasza 1941-1991.* – Bp. 2001.

Kissinger, Henry: *Diplomácia.* Bp., 1996.

XII. **Az 1973-1989 közötti időszak. Az 1989-1990-es rendszerváltások.**

Fischer Ferenc: *A megosztott világ történeti-politikai atlasza 1941-1991.* – Bp. 2001.

XIII-XIV. **Politikai rendszerek és társadalom 1990 után**

Ehrlich, É., Tamási, P.: *Kelet-Közép-Európa: Honnan-hova?* Budapest, 1994.

Irodalom:

19. századi egyetemes történet, 1789-1890 / Szerk.: Vadász Sándor. - Budapest, 1998.
Korona

20. századi egyetemes történet 1890-1945. I. köt. / Szerk.: Diószegi István [et al.]. - Budapest, 1995. Korona

20. századi egyetemes történet. Szerk. Németh István. I-II. k. Bp. : Osiris, 2005.

Berend T. Iván - Ránki György: *Európa gazdasága a 19. században, 1780-1914.* - Budapest, 1987. Gondolat

Berend T. Iván: *Válságos évtizedek. Közép- és Kelet-Európa a két világháború között.* Budapest, 1983.

Davies, Norman: *Európa története.* – Bp. 2000. Osiris

Diószegi István: *A hatalmi politika másfél százada, 1789-1939.* - Budapest, 1997.
História - MTA Történettudományi Intézete

Hobsbawm, Eric J.: *A szélsőségek kora : a "rövid" 20. század története.* - Budapest, 1998. Pannonica

Johnson, Paul: *A modern kor. A 20. század igazi arca.* XX.századi Intézet, Budapest, Mecénás, 2000.

Kennedy, Paul: *A nagyhatalmak tündöklése és bukása : gazdasági változások és katonai konfliktusok, 1500-2000.* - Budapest, 1992. Akadémiai

Kissinger, Henry: *Diplomácia.* Bp., 1996.

Források, forráskiadványok:

Alkotmányok (Amerikai Egyesült Államok, Egyesült Királyság, Német Szövetségi Köztársaság, Francia Köztársaság) / Összeáll.: Pulay Gábor. - Budapest, 1972.
MTA

Dokumentumok a Közel- és Közép-Kelet történetéhez, 1914-1980. / Szerk.: Lugosi Győző. -Budapest, 1989. Tankönyvkiadó

Dokumentumok az Egyesült Államok történetéhez, 1778-1918 : egységes jegyzet / Szerk.: Urbán Aladár. - Budapest, 1992. ELTE BTK Tankönyvkiadó (jav. kiad.)

- Dokumentumok Olaszország legújabbkori történetéhez / Összeáll. és szerk.: Kis Aladár. - Budapest, 1970. Tankönyvkiadó*
- Egyetemes történet, 1789-1914 : szöveggyűjtemény, I-II. / Szerk.: Diószegi István. - Budapest. 1986. Tankönyvkiadó (Kézirat)*
- Egyetemes történeti szöveggyűjtemény / Szerk.: Diószegi István. – Bp. 2000. Korona*
Kelet-Európa, 1789-1900 : új- és legújabbkori egyetemes történeti szöveggyűjtemények, 4. k. / Szerk.: Niederhauser Emil. - Budapest. 1968.
- Kelet-Európa, 1900-1945 : új- és legújabbkori egyetemes történeti szöveggyűjtemény, 5. k. / Szerk.: Dolmányos István. - Budapest, 1970.
- Köztes-Európa, 1774-1993 : térképgyűjtemény / Összeáll.: Pándi Lajos. - Budapest, 1997. (2. jav. kiad.) Osiris - Századvég*
- München, 1938 : diplomáciai és politikai dokumentumok / Szerk.: Harsányi Iván – Jemnitz János - Székely Gábor. - Budapest, 1988. Kossuth*
- Romsics Ignác (szerk.): *Magyar Történeti Szöveggyűjtemény 1914-1999.* Osiris, Budapest, 2000.
- Nemzetközi szerződéses, 1918-1945 : a két világháború közötti korszak és a második világháború legfontosabb külpolitikai szerződésai / Szerk.: Halmosy Dénes. - Budapest, 1983. Közgazdasági és Jogi Kvk. - Gondolat*
- Nyugat-Európa és Amerika, 1789-1918 : új- és legújabbkori szöveggyűjtemény, I./1-2. / Szerk.: Urbán Aladár. - Budapest, 1981. Tankönyvkiadó*
- Politikai és szociális enciklikák a 19-20. században, I-II. / Összeáll. és szerk.: Zsigmond László. - Budapest, 1970. ELTE BTK
- Rónai András: Közép-Európa atlasz. - Bp. 1993.
- Szöveggyűjtemény az Egyesült Államok történetéhez 1620-1980. / Szerk.: Bódy Pál – Urbán Aladár. – Bp. – Pécs, 2001. Dialóg – Campus K.
- Szöveggyűjtemény a gyarmatosítás és a nemzeti felszabadító mozgalom történetéhez, 1914-1939 / Összeáll.: Balogh András. - Budapest, 1974. Tankönyvkiadó
- Teherán, Jalta, Potsdam : dokumentumgyűjtemény. - Budapest, 1969. Kossuth*
- Újkori egyetemes történet, 1789-1918 : térképvázlat-gyűjtemény / Szerk.: Urbán Aladár. - Budapest. 1972.*

A j á n l o t t i r o d a l o m:

Összefoglaló művek

- Churchill, Winston: A második világháború, I-II. - Budapest, 1989. Európa
- Cook, Chris - Stevenson, John: *Világtörténeti kézikönyv 1914-1993.* - Budapest, 1995. Longman Akadémiai
- Európai politikai rendszerek / Szerk.: Kardos József – Simándi Irén. – Bp. 2002. Osiris*
[*Maced. Bosznia is...]
- Fischer Ferenc: *A megosztott világ történeti-politikai atlasza 1941-1991.* – Bp. 2001.
- Hajnal István: *Egyetemes történet : az újkor története.* - Budapest. 1988. (reprint)
- Hobsbawm, Eric, J.: *A forradalmak kora (1789-1848).* - Budapest, 1964., 1985 Kossuth
- Hobsbawm, Eric, J.: *A tőke kora (1848-1875).* - Budapest, 1978. Kossuth
- Hobsbawm, Eric, J.: *A nacionalizmus kétszáz éve : előadások.* - Budapest, 1997. Maecenas /Maecenas kiskönyvtár/
- Horváth Jenő: *Az európai integráció története 1945- 2000: kronológia.* - Bp. 2001. Osiris
- Livi-Bacci, M.: *A világ népesedéstörténete.* - Budapest, 1999. Osiris

Majoros István - Ormos Mária: *Európa a nemzetközi küzdőtéren : felemelkedés és hanyatlás 1814-1945.* - Budapest, 1998. Osiris
Pounds, Norman J. G.: *Európa történeti földrajza.* - Budapest, 1997. Osiris
Ránki György: *A második világháború története.* - Budapest, 1976. Gondolat
Romsics Ignác (szerk.): *Mítoszok, legendák, tévhitek a 20.századi magyar történelemről.* Osiris, Bp., 2005.
Roberts, Martin: *Európa története, I. köt. 1789-1914, II. köt. 1900-1973.* - Budapest, 1992. Akadémiai
Taylor, Alan. J. P.: *Az első világháború képes krónikája.* - Budapest, 1988. Akadémiai
The Times Világtalasz : világtörténelem. - Budapest, 1992. Akadémiai
Világtörténet képekben, II. köt. 1640-1970 (Hanák Péter, et al.). - Budapest, 1975. Gondolat

Internetes források:

Virtuális levéltárak:

<http://www.fas.harvard.edu/~hpcws/links.htm>

<http://www.mtholyoke.edu/acad/intrel/coldwar.htm>

<http://history.acusd.edu/gen/20th/coldwar0.html>

Adatbázisok:

JSTOR

History Online EBSCO Questia Proquest

Jelenkori kronológia:

<http://www2.tntech.edu/history/contemp.html>